

ತೆರ ಪದ್ಧತಿ : ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧವೆ?

ಡಾ.ಎಸ್.ಎಂ. ಮುತ್ತಯ್ಯ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

Abstract:

ತೆರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶುಲ್ಕ, ಕರ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಕನ್ಯಾ ಶುಲ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತೆರ ಕೊಡುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಒಂದು ನಿಯಮದಂತೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಮೂಲತಃ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯಾದ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಈ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲತಃ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣ, ಮತ್ತಿತರ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅಷ್ಟೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವದ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಒಂದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ.

Keywords: ತೆರ, ಕರ, ಆದಿಮಾ, ಸಮುದಾಯ, ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಸುಖಮಂಚಿ, ಮೆಹರ್, ಶಾದಿಭಾಗ್ಯ, ಶುಲ್ಕ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ವಾಂಸಳೀ ಕರಾರ್, ಅಪರಾಧ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಧನ, ದಾನ್ಯ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಲಾನಂತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆದ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿದು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾ, ಇದಕ್ಕೆ

ವಿರುದ್ಧವಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಗಂಡಿಗೆ ಅಥವಾ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಹಣ, ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 'ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೇ ಬೇಡ ಎಂಬಂತೆ ಅಸಹಜ ಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ.

Please cite this article as: ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಎಸ್.ಎಂ. (2024). ತೆರ ಪದ್ಧತಿ: ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧವೆ?. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 10-15

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟುವ ಮಗು ಹೆಣ್ಣೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭ್ರೂಣವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂಥ ಹೇಯ್ಯ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಂತ ತಲುಪಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದಿನ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಂಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಇಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿವೆ ಆದರೆ ಫಲಿತಗಳು ಮಾತ್ರ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ರೂಪವಾದ 'ತೆರ' ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ತೆರ : ಹಾಗೆಂದರೇನು?

ತೆರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶುಲ್ಕ, ಕರ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಹಣ ಮತ್ತು ದವಸ ದಾನ್ಯವೇ ತೆರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಕನ್ಯಾ ಶುಲ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಕರಾರ್(ಲಂಬಾಣಿ), ಮೆಹರ್(ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ), ಓಲಿ(ಬೈಲು ಪತ್ತಾರ), ಸುಖ ಮಂಚಿ(ಮ್ಯಾಸ ಬೇಡರು) ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ : ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ 'ಮೆಹರ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಈಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಧತಿ. ಇದು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಆದಿಮಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ನಡವಳಿಯಾಗಿ ಈ ತೆರ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತದ ಅವೈದಿಕ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲದೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತಿತರ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇತರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಾಢವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸ್ವರೂಪ

ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕೂತೂಹಲದ ಸಂಗತಿ. ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ ಅಥವಾ ತೆರ ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆ, ಒಡವೆ, ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರೆ, ಧಾನ್ಯ, ಸರಾಯಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಹಸು, ಆಡು, ಎಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ತೆರವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸೋದರ ಮಾವನಿಗೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ತೆರವನ್ನು

ಹಣ್ಣು ನಿಶ್ಚಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಅರ್ಧಹಣವನ್ನು ಆಗಲೇ ನೀಡಿ ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಆನಂತರ ನೀಡಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಮಾದರಿಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತಿವೆ.

1. ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋವು ಮತ್ತು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಗೋವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ರಾಂಸಡೀ ಕರಾರ್ ಎಂತಲೂ, ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಂಸಳೀ ಕರಾರ್ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು-2, ಪುಟ-128).

2. ಹಕ್ಕಿ-ಪಿಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ ತೆರ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದು ಅದು ರೂ 12 ರಿಂದ 600 ರವರೆಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

3. ರಾಜಗೊಂಡರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲ ನೀಡಿದರೆ, ಕೊರಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹಣ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಹಣದ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ 72 ರೂ ಇದ್ದು; ಇದರಲ್ಲಿ 40 ರೂ ಸೋದರ ಮಾವನಿಗೆ, 30 ರೂ ತಂದೆಗೆ, 2 ರೂ ತಾಯಿಗೆ (ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದ ಕೂಲಿ) ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೋದರ ಮಾವ ಪಡೆದ ಹಣವನ್ನು ತಾವೇ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮರಳಿಸಬಹುದು.

4. ಕರೆ ಒಕ್ಕಲರು ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದು, ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ 32 ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳು (8 ವರಹ) 15-20 ಚೀಲ ಭತ್ತ, 4-5 ಡಬ್ಬಿ ಬೆಲ್ಲ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

5. ಮ್ಯಾಸ ಬೇಡರಲ್ಲಿ 'ಸುಖಮಂಚಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಜ್ಜೆ, ಜೋಳ, ಅಕ್ಕಿ, ಗೋದಿ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ದಾನ್ಯ ಅಳೆದುಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

6. ಅಸ್ಸಾಮಿನ ನಾಗ ಮತ್ತು ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಹಲವು

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿವಾಹಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ತೆರ ಮೌಲ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭೋರರಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕುಟುಂಬದವರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತೆರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

7. ಉರಿ ಬಿಸಿಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಕುಟುಂಬದ ತಂದೆಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾದವನಿಂದ ಬಯಸಿದ ತೆರವೆಂದರೆ ವರ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ.

8. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡುವ 'ಶಾದಿಭಾಗ್ಯ' ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಆಲಕೆರೆ, ಮಂಡ್ಯ ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಹನಿಗವನವೊಮದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು : ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಶಾದಿ ಭಾಗ್ಯ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆಯೆ!! ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಅಪರಾಧವಾದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಅಪರಾಧವಲ್ಲವೆ? ಇದು ಒಂದು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಅಪರಾಧ ಎಂಬುದು ಇವರ ವಾದ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಮಹತ್ವ

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ತೆರ ಕೊಡುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಒಂದು ನಿಯಮದಂತೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿಂದಿರುವ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ತೆರದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತೆರ ಕೊಡುವುದು ಇಂದಿನ ವರದಕ್ಷಿಣ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಒತ್ತಾಯದ

ಬೇಡಿಕೆಯಾಗದೆ, ಅದು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಪಾಲು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರೀಮಂತನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕರು ಊಹಿಸಿರುವಂತೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುರಿಯದಿರಲಿ, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಗೆ ವಿಧೇಯಳಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶ ತೆರ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು ನೀಡುವ ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಹಣದ ರೂಪದ ತೆರ ಅದರ ಬೆಲೆಯ ಆಯಾಮಕ್ಕಿಂತ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ತೆರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ತೆರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ತೆರ ಪಡೆದ ವಿವಾಹವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡ ಬೇಡವೆನಿಸಿದಾಗ ಆತ ನೀಡುವ ತೆರದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ಗಂಡಿಗೆ ಹಿಂದುರಿಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರೂ ತೆರ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅದು ಅವಮಾನದ ಮೌಲ್ಯಹೀನವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ತೆರ ಕೊಡುವುದು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಧನ ದಾನ್ಯದ ವಹಿವಾಟಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಧುನಿಕ ಆಯಾಮಗಳು

ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಆದಿಮಾ ಸಮಾಜಗಳ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಈ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಹು

ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ, ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಧುವಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆದರೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೆರ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ತೆರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ

ಅಮೇರಿಕಾದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಒಬಾಮ ಅವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಮಾಲಿಯಾಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ 50 ಹಸು, 70 ಕುರಿ ಹಾಗೂ 30 ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಕೀನ್ಯಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಕೀಲ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಕಿಪ್ರೋನೋ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ನೈರೋಬಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಿರುವ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಕಿಪ್ರೋನೋ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಒಬಾಮ ಕೂಡ ಕೀನ್ಯಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಯೆಮೆನ್ನ ತೈಜ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕವಿಯಾಗಿರುವ ಸಲೇಮ್ ಆಯಶ್ ಎಂಬಾತ, ತನ್ನ ಅಳಿಯ ನಾಗುವವನಿಂದ ಇಂಥದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈತ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿರುವ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಪೇಜ್‌ಗೆ ಇದುವರೆಗೆ 30,000 ಲೈಕ್‌ಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇದನ್ನು 10 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವುದೇ ಆತನ ಗುರಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ವರ್ಷಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಳಿಯನಾಗುವವನ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಷ್ಟವಾದರೆ

ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನಂತೆ.

ಕೇರಳದ ಮಲೆಯಾಳಿ ವಧು 'ಸಹ್ಯಾ ನೆಚ್ಚಲ್' ಎಂಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಗಾರ, ವಜ್ರ ಮತ್ತು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕಿದ್ದ ತೆರದ ಬದಲಿಗೆ 50 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಭಂಡ್ ಪ್ರದೇಶದ ಕಿಷಿಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಿಯಾಂಕ ಬಡೋರಿಯಾ ಎಂಬ ಯುವತಿ 10 ಸಾವಿರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ತನ್ನ ವರನ ಕಡೆಯವರಿಂದ ಬಯಸಿದ ತೆರ. ಇವಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅವರ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಅವರ ಮನೆಯ ಬಳಿ 5 ಸಾವಿರ; ವಧುವಿನ ಮನೆಯ ಬಳಿ 5 ಸಾವಿರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳು

ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರವಾದ ಆಲೋಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಾಲಾನಂತರ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಕೃತ ಬದಲಾವಣೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಎಂದರೆ ವಧುವಿನ ತಂದೆ ಅಥವಾ ಸ್ವತಃ ವಧು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಥ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ :

1. ವಧುವಿನ ತಂದೆಯರು ತೆರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಮುದುಕರಿಗೆ, ಎರಡನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಮೂರ್ಖತನದ ನಡೆಗಳನ್ನು ತೋರಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

2. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ 10 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಜಾಲ ಈಗಲೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಗುಜರಾತ್, ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸುವ ಮದುವೆ ಗಂಡುಗಳು ಮದುವೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬಡಕುಟುಂಬದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ದೇವದಾಸಿಯರ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿವೆ

3. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತೆರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಸೆಗಾಗಿ ಗಂಡಸರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಥಾಯ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜರಿಯಾಪೋಬರ್ನ್ ಬುಯಾಯ್ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ಎರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 11 ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಂದ 4-20 ಲಕ್ಷದ ವರೆಗೆ ಹಣ ಪೀಕಿದ್ದಾಳೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯು ಅದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ಅಸಹಜ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಾಲದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನೂ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೂಡ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇದೇ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಗಳು, 2004 ರಲ್ಲಿ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯಾದ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಈ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲತಃ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣ, ಮತ್ತಿತರ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅಷ್ಟೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವದ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಒಂದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬರೋಬ್ಬರಿ 11 ಮಂದಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹಣ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ ಮಹಿಳೆ!
- ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಗೌಡ, ಹೆಚ್.ಜೆ. (ಸಂ.) (2000). ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಶರಶ್ವಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ. (2016). ದೇವದಾಸ. (ಅನು, ಸೊಂದಲಗೆರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ). ಕಾವ್ಯಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ <http://ecowoman-kannada.tk/articles.php?id=7372>
- ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡ್ಡಿ ನಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿ ಪ್ಲೀಸ್..! ಒಬಾಮಾ ಪುತ್ತಿಗೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಕೀನ್ಯಾ ವಕೀಲ. (2015, ಮೇ 28). ಕನ್ನಡಿಗ ವರ್ಲ್ಡ್. <https://www.kannadigaworld.com/kannada/international-ken/170988.html>
- ವರ ದಕ್ಷಿಣೆ v/s ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ....!!, http://anchitaa.blogspot.com/2009/06/blog-post_28.html